

Bu zamandaki Kur'an'ı hizmet stratejisini kim çizecek?

Örnek alacağımız yegane şahsiyet, Peygamber Efendimiz (a.s.m.), yegane kitap, "Madem müşdidimizdir, üstadımızdır, imamımızdır, her bir adabda rehberimizdir." (Barla Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, s. 11.) Kur'an ve onun gerçek müfessiri Sünnet'tir. Öyle ise günümüz hizmet, tebliğ, irşad, cihad stratejisini de Kur'an formüle etmiştir.

Her ilmin, her sahanın bir uzmanı, otoritesi vardır. Kur'an ve Sünnet, ebede kadar baki olduğuna ve bütün zaman ve mekanlara, meslek ve meşreplere hitap ettiklerine ve iki dünya saadetinin anahtarını taşıdıklarına göre; bu zamandaki mesajlarını almak, anlamak için de yine bir "müceddide, müçtehide", yani ihtisas sahibi ve otoriteye ihtiyaç var.

Her mevsimde, rağbet edilen bir mal, meyve bulunur. Kışın yünlü, kalın elbiseler, "C Vitamini" ihtiva eden meyveler; yazın ince beyazlar giyecekler ve sulu meyveler rağbettedir.

Alem çarşısında, meşherinde, sosyal hayatında da, her asırda, her devirde bir fikir, düşünce, hüküm rağbet görür. Bütün kabiliyetler, istidatlar, fikirler, akıllar, duygular ona teveccüh eder.

Bugünkü hastalığın temelinde, "inanç-sızlık, iman ve ahlak zaafı" yatmaktadır. Tıpkı, Kur'an'ın nazil olduğu ilk devreye benzemektedir. Kur'an surelerine baktığımızda, Mekki ayetlerin iman şartları, Medeni ayetlerin İslam şartları üzerinde durduğunu görürüz. Bu da, "surelere göre" nasıl bir yol ve usul takip edeceğimizi göstermiyor mu?

Ayrıca, Kur'an ve Sünnetin müteşabihati, yani teşbih, benzetme yolu ile de anlattığı bir çok meseleler var. Herkes, her meselesini idrak edemez. Bilhassa, "Sana Kur'an'ı indiren de Odur. O Kur'an'ın ayetlerinden bir kısmı hüküm ve manası açıkça ve kolayca anlaşılabilir muhkem ayetlerdir ki, kitabın aslı ve anası bunlardır. Bütün hükümler bu ayetlere göre verilir. Diğer bir kısım ayetler ise değişik şekillerde anlaşılması mümkün olan müteşabih ayetlerdir ki, bunların asıl manasını herkes kolayca anlayamaz. İşte kalplerinde sapıklığa meyil bulunan kimseler, muhkem ayetleri bırakır da, fitne aramak ve yalan yanlış yorumlayıp halkı şüpheye düşürmek için müteşabih ayetlere yönelirler. Halbuki o ayetlerin tefsirini, Allah'tan başkası bilemez. İlimde derinlik ve istikamet sahibi olanlar ise, 'Biz buna inandık, muhkem ayetler de, müteşabih ayetler de hepsi Rabbimizin katından indirilmiştir' derler. Bunları ancak akıl sahibi olanlar düşünüp anlar" (Al-i İmran, 7.) ayetinde haber verilen hususların "ilimde derinlik sahibi olanlar" tarafından açıklanması gerekir.

Müçtehid ve müceddidlere de, "...Halbuki bu haberi yayacak yerde, Peygambere ve mü'minlerden ihtisas ve selahiyet sahibi kimselere müracaat etselerdi, elbette o kimselerden hüküm çıkarmaya ehliyetli olanlar işin doğrusunu bilirlerdi..."

(Nisa, 83.) ayeti işaret etmektedir.

Günümüzün müçtehid, müceddidi Bediüzzaman Said Nursi'dir. Bu sırada Kur'an ve Sünnete hizmet stratejisini de o çizecektir. Onun da hizmet metodu, Kur'an ve Sünnet, yani Ehl-i Sünnet ve Cemaat yoludur. Diğer bir ifadeyle, Asr-ı Saadeti model olarak almış, o parlak hizmet devrinin üslubunu günümüze taşımıştır.

Şüphesiz ki, Bediüzzaman'ı, Risale-i Nurları müceddid, müçtehid kabul etme-miz; sadece hissi, kalbi bir taraftarlık ile körü körüne bir muhabbet bağlılığına dayanmıyor:

“Zannedirim ki, o enaniyet-i ilmiyeyi fazla taşıyan zatlar da anladılar ki, neşrolunan Sözler, hakaik-i Kur'an'iyenin birer anahtarı ve o hakaiki inkar etmeye çalışanların başlarına inen birer elmas kılınçtır. O ehl-i fazl ve kemal ve kuvvetli enaniyet-i ilmiyeyi taşıyan zatlar bilsinler ki, bana değil, Kur'an-ı Hakime talebe ve şakirt oluyorlar; ben de onların bir ders arkadaşıyım. Haydi, farz-ı muhal olarak, ben üstadlık dava etsem, madem şimdi ehl-i imanın tabakatını, avamdan havassa kadar, maruz kaldıkları evham ve şübehattan kurtarmak çaresini bulduk; o ulema ya daha kolay bir çaresini bulsunlar veyahut bu çareyi iltizam edip ders versinler, taraftar olsunlar. Ulemaü's-su' hakkında bir tehdid-i azim var; bu zamanda ehl-i ilim ziyade dikkat etmeli. Halbuki, bilmeceburiye bunu haber veriyorum ki:

“Bu dürus-u Kur'an'iyenin dairesi içinde olanlar, allame ve müçtehidler de olsalar, vazifeleri, ulum-u imaniye cihetinde, yalnız yazılan şu Sözlerin şerhleri ve izahlarıdır veya tanzimleridir. Çünkü, çok emarelerle anlamışız ki, bu ulum-u imaniyedeki fetva vazifesiyle tavzif edilmişiz. Eğer biri, dairemiz içinde nefsin enaniyet-i ilmiyeden aldığı bir hisle, şerh ve izah haricinde bir şey yazsa, soğuk bir muaraza veya nakıs bir taklitçilik hükmüne geçer. Çünkü, çok delillerle ve emarelerle tahakkuk etmiş ki, Risale-i Nur eczaları Kur'an'ın tereşşuhatıdır; bizler, taksimü'l-a'mal kaidesiyle, her birimiz bir vazife deruhte edip o ab-ı hayat tereşşuhatını muhtaç olanlara yetiştiriyoruz.” (Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, s. 413)

Evet, Risale-i Nur incelendiğinde, Kur'an'ın bir manevi parıltısı, mu'cizesi ve Sünnet'in günümüze bakan bir yansıması olduğu apaçık görülür. İslam'ı, başta iman, İslam şartları olmak üzere, ibadet, hukuk ve ahlakını en güzel anlatan ve tebliğ eden, en kısa, en iktisatlı, en emniyetli, en rahat, en kolay, en kestirme, en sevaplı hizmet yo-lunu çizdiği de şüpheden varestedir. Çünkü Kur'an'ı irşad böyledir:

“Şimdi tahakkuk etmiş, şu şöyledir. Öyleyse, şek ve şüphe etmemek lazımdır ki, muciz ve en yüksek derece-i belagatta olan Kur'an-ı mürşid, esalib-i Arab'a en muva-fıkı ve tarik-i istidlalin en müstakim ve en vazihı ve en kisasını ihtiyar edecektir. Demek, hissiyat-ı ammeyi tefhim ve irşad için bir derece ihtiram edecektir. Demek, delil olan intizam-ı kainatı öyle bir vecihle zikredecek ki, onlarca maruf ve akıllarına menus ola. Yoksa delil, müddeadan daha hafi olmuş olur. Bu ise, tarik-i irşada ve meslek-i belagata ve mezheb-i i'caza muhaliftir. Mesela, eğer Kur'an deseydi, 'Ya ey yühennas! Fezada uçan meczup ve misafir ve müteharrik olan küre-i zemine ve cereyanıyla beraber müstakarrında istikrar eden semse ve ecram-ı ulviyeyi birbiriyle bağlayan cazibe-i umumiyyeye ve feza-yı gayr-ı mütenahide dal ve budakları münteşir olan şecere-i hilkatten, anasır-ı kesireden olan münasebat-ı kimyeviyyeye nazar ve tedebbür ediniz-ta Sani-i alemin azametini tasavvur edesiniz.” Veyahut, “O kadar küçüklüğüyle beraber bir alem-i hayvanat-ı hurdebiniyeyi istiab eden bir katre suya, aklın hurdebiniyle temaşa ediniz-ta Sani-i Kainatın herşeye kadir olduğunu tasdik edesiniz.” Acaba, o halde delil müddeadan daha hafi ve daha muhtac-ı izah olmaz mıydı? Hem de onlarca muzlim birşeyle, hakikatı tenvir etmek veyahut onların bedahet-i hislerine karşı mugalata-i nefis gibi bir emr-i gayr-ı makule teklif olmaz mıydı? Halbuki i'caz-ı Kur'an pek yüksek ve pek münezzehtir ki, onun safi ve parlak damenine ihlal-i ifham olan gubar konabilsin.” (Muhakemat, s. 12-13.)

Bediüzzaman'ın iman, kelam, fıkıh, sosyoloji, eğitim, ahlak, pedagoji, tasavvuf, psikoloji gibi hemen her sahada Kur'an'ı çerçevede çizmiş olduğu yeni, yepyeni metodlara, günümüz “hizmet stratejisini” de ekler. Çünkü, Kur'an'ın tebliği, İslami irşad ancak gelişen ve değişen şartlara, ilmi gelişmelere paralel hizmet anlayışıyla mümkündür.

Bugünün imamı-müceddidi: Risale-i Nur

Tecdid; yenileme, restorasyon, imar demektir. Müceddid yeni ve değişik bir hüküm koymaz, koyamaz. Ancak, Kur'an ve Sünnette var olan hükümleri, açığa çıkarır, yeni ve orijinal bir üslup geliştirir, asrın anlayışına göre izah ve ispat eder. Bu

arada, İslamiyete hulul eden ve başka kültürlerden sızan hurafe ve yanlışları temizler. Yeni bir bakış açısı getirir.

***

Her konuda olduğu gibi, imamet, müceddidlik meselesinde de müracaat edeceğimiz birinci kaynak, Kur'an'dır. İkinci kaynak ise, Sünnet'tir, hadisdir. İmamlık, önderlik, müceddidlik, müçtehidlik gibi meselelere, Kur'an, şöyle işaret etmektedir:

"Allah'a itaat edin, Resule ve sizden olan emir sahibine de itaat edin..." (Nisa, 59.)

Peygamber Efendimiz (a.s.m.), bu ayet-i kerimeye, "Kim zamanının imamını tanımadan ölürse, cahiliyye ölümüyle ölür" şeklinde de bir yorum getirmiştir.

Ömer Nasuhi Bilmen, "ululemr" kelimesini fıkıh ıstılahı olarak ele alarak şöyle yorumlar:

"Ya İslam cemaatinin intibahiyle veya kendisinin kuvvet ve nüfuzuyla hakimiyet makamını ihraz edip, Müslümanların bir emniyet ve selamet dairesinde yaşamalarını temine muvaffak olan herhangi bir müslim zattır."

Şu halde, "emir"i, sultan, halife diye anlamak mümkün olduğu gibi, "imam, müceddid, müçtehid" diye anlamak da mümkündür. O kelimeye bu manaları da yüklemek mümkündür.

Yani, bu zat, iman, ibadet, ilim, fikir, düşünce, eğitim, ittihad-ı İslam, yüksek İslam siyaseti ve içtimai meseleler hakkında, kuvvetli bir dirayete, otoriteye sahip olup, bu noktalarda yeni ve orijinal çığırar açarak, Müslümanları bir araya getirendir...

Bu husustaki hadis sadece yukarıda zikrettiğimiz değildir. Müceddidlik meselesine temas eden bir diğer hadis de şöyledir:

"Muhakkak ki Allah, bu ümmete her yüz sene başında dinini yenileyen bir müceddid gönderir." (Ebu Davud, Melahim:1)

İman-küfür mücadelesi ve imtihan devam ettiğine göre, dini meselelerde de Müslümanlar ya zayıflatılmakta, ya bir takım hurafe ve yanlışlar dine sokulmaktadır. Bunlar, cehaletten kaynaklandığı gibi, kasıtlı da olabilir. İşte, müceddidler, gelişen ve değişen şartları da nazara alarak, dini meselelere yeni yorumlar getirirler, hurafe ve yanlışlardan sıyırlar.

Bu konuya Al-i İmran Suresinin 7. ayeti destek verdiğini söylemek, herhalde yanlış bir yorum olmaz:

"Onun tevilini Allah'tan başkası bilemez. İlimde derinlik ve istikamet sahibi olanlar ise, 'Biz buna inandık. Hepsi Rabbimizin katından indirilmiştir."

Böylece esrarlı ve gizli hakikatlere, mecaz ve müteşabih olan meselelere açıklık ve gerçekleri dile getirmeye gayret ederler.

Yalnız gözden kaçırılmaması gereken önemli bir nokta vardır: Müceddidler, müçtehidler yeni bir mesele ilave etmezler, yeni bir hüküm koymazlar. Onlar da, Kur'an'a ve Sünnet'e tabidirler. Remzen, işaretten konmuş olan kapalı hükümleri, meseleleri sadece, açıklarlar, yorumlarlar, ortaya çıkarırlar, zamanın anlayışına sunarlar, yeni ve orijinal bir açıdan ele alırlar...

Ve İslamiyete yapılan hücumları durdururlar, sokuşturulmuş olan hurafeleri temizlerler, yanlış anlaşılmaları engellerler. İslamı, asrın idrakine sunarlar.

***

Şu halde, bugün de, Bediüzzaman'ın tesbitiyle, "Evet, bu zamanda, hem iman ve din için, hem hayat-ı içtimaiye (toplum hayatı) ve şeriat için, hem hukuk-u amme (herkesin hukuku, insan hakları, hayvan hakları, eşya hakları) ve siyaset-i

İslamiye (İslamın siyaset stratejisi, tebliğden içtimai meselelere, devlet idaresi ve partilerin nasıl olması lazımgeldiğine, propagandanın usulüne kadar her meseledeki siyaseti kastediyor) için, gayet ehemmiyetli bir müceddid ister”

Zira, iman esasları, ilim ve felsefe tarafından hücumla maruz... İbadetler terkediliyor. Terbiye-i İslamiye zedelenmiş. Şüphe ve vesveseler her tarafı kuşatmış. Hurafeler almış başını gidiyor. Haklar çiğneniyor, ibadet, din, ahlaktan ziyade başka dünyevi meseleler ön plana çıkmış.

***

Yukarıdaki izahlar ışığında, Risale-i Nur’un, dolayısıyla Bediüzzaman, günümüzün müceddidi, müçtehididir. Evet, müceddidler zenbil ile gökten inmezler. Ortaya koydukları çalışma, performans ve eserleriyle kendilerini gösterirler.

İmam-ı Gazali de İmam-ı Rabbani gibi bir müceddiddir. O da ilk 50 yılı aşkın bir zaman inkar edilmiş, yani kabul edilmemiştir. Hatta, zamanın resmi dini otoriteleri tarafından eserlerinin İslama aykırılığı” gerekçesiyle, yakıldığı ifade edilir. Ancak, Gazali, daha sonraları, asırlar boyu, günümüze kadar “Hüccetü’l-İslam” (İslamın delili, İslamın hak olduğunun ispatı) olarak kabul edilegelmiştir.

“Ve her asırda dine ve imana tam hizmet eden müceddidler geldikleri gibi, bu acip ve komitecilik ve şahs-ı manevi-i dalaletin tecavüzü zamanında bir şahs-ı manevi müceddid olmak lazım gelir. Eski zamana benzemez. Şahıs ne kadar da harika olsa, şahs-ı maneviye karşı mağlup olmak kabildir. Risale-i Nur’un o cihette bir nevi müceddid olması kaviyen muhtemel olduğundan, o sıfatlar-haşa-benim haddim değil; belki mükerrer yazdığım gibi, benim hayatım Risale-i Nur’a bir nevi çekirdek olabilir. Kur’an’ın feyziyle, Cenab-ı Hakkın ihsanıyla o çekirdekten Risale-i Nur’un meyvedar, kıymetdar bir ağaç hükmüne icad-ı İlahi ile geçmesidir. Ben bir çekirdektim, çürüdüm, gittim. Bütün kıymet Kur’an-ı Hakimin manası ve hakikatli tefsiri olan Risale-i Nur’a aittir.” (Emirdağ Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, s. 377.)

Bediüzzaman, Risale-i Nur’lar ile içtihad etmiş, yenilemiş, iman meselelerini ispat etmiş, ibadet ve sünnet-i seniyyeyi ihya etmiş, İslama sokulan yanlış anlayış ve düşünceleri, hurafeleri, bid’atları temizlemiştir.

Sözler ile iman esaslarını izah ve isbat ederek, Tabiat Risalesi ile, tabiatperest felsefecilerin, pozitivistlerin kalelerini yerle bir etmiş, Gençlik Rehberi ve Hanımlar Rehberi ile Freudizmcileri, sair eserleri ile Darwinistlerin mesleklerinin çürük olduğunu izah etmiş. Nur Külliyyatı ile, “pozitivizm, ateizm, Marksizm, komünizm, sosyalizm, kapitalizmi, Freudizm, Darwinizm, laikizm, sekülerizm” gibi. Ne kadar “izm” varsa, hepsinin iddialarını çürütmüş, İslam’a olan hücumlarını, ilmi, akli, mantıki kalkanlar ile durdurmuştur.

İbadetlerin lüzumunu isbat etmiş, din ve şeriatın ticaret, miras, ukubat meselelerinin psiko-sosyolojik tahlilini yapmış, Münazarat ve Lahikalar ile siyaset-i İslamiye ve hukuk-u ammeye dair meseleleri halletmiş. İslam aleminin ve insanlık aleminin problemlerini teşhis etmiş, reçetesini yazmış...

Hemen her konuda, yeni bir yorum, orijinal bir değerlendirme getirmiş. Altı bin küsur sahifelik Risale-i Nur eserleri incelendiğinde, baştan ayağa, her müşkülün halledildiği, her probleme çare getirildiği görülür. Şimdiye kadar, 20 binin üzerinde meseleye temas ettiği, izah ve isbat ettiği, akıl, kalb ve vicdanları tatmin eder tarzda ortaya koyduğu tesbit edilebilmiş.

İman edenlerin “imanlarının takviye” ve taklitten kurtulup hakiki iman etmeleri de Risale-i Nur’un vazifeleri içindedir. Şu ayet de onu emrediyor:

“Ey iman edenler! Allah’a, Resülüne, Resülü üzerine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaplara hakkıyla iman edin...” (Nisa, 136)

Evet, ayetin başındaki hitap önemli. Birkaç yerde tekrarlanıyor:

“Ey iman edenler, iman edin!.. Allah’a ve Resülüne hakkıyla iman etmek!”

İşte Risale-i Nur’un bir özelliği de, ehl-i imanın imanlarını takviye etmek, hakkıyla iman etmelerine yardımcı olmaktır.

İslam kaynaklarında müctehid

İslam kaynaklarında, bir müctehid ve müceddid de bulunması gereken şartlar, teferruatlı olarak sıralanmaktadır.

Bir müctehidde mutlak bulunması gereken şartlar: Adalet sahibi olması (yani fasık olmaması), akıl olması (mecnun ve matuh olmamak), bülüğa ermiş olması, erkek olması, hür olması.

Bulunması temenni edilen şartlar: Usül ve fûru'da müctehid sahibi olmak, dinin bütün meselelerini bilmek; rey sahibi, yani idari, siyasi, askeri, içtimai meseleleri bilmek; şecaat sahibi olmak, yani cesur olmak, insanlardan korkusuz olmak.

İhtilafı olan şartlar: Kureyş kabilesinden olması, Haşimi olması, dinin bütün meselelerini bilmesi...

Hiç şüphesiz ki, üzerinde alim ve müdakkik, sahanın uzmanı zatların üzerinde ittifak ettikleri bu hususların hepsini Bediüzzaman Said Nursi şahsında toplamaktadır. Ancak o, bu özellikleri Risale-i Nur'a vermektedir.

***

Nisa Suresinin 125. ayeti gibi, pek çok ayet de, dolaylı olarak, "müceddidlik" meselesine ışık tutmaktadır. Kur'an-ı Azimüşşan'a müracaat edelim:

Tam bir teslimiyetle Allah'a yönelen, ihlasla ibadet ederek batıl dinleri bırakıp İbrahim'in dini olan İslama uyan kimseden din yönüyle daha güzel kim vardır? İbrahim'i ise Allah dost edinmiştir."

Sevgi mertebelerinin en yükseği olan dostluk konusu ile, Bediüzzaman'ın, ibadet, ihlas ile İslama sarılması, hepimizce malumdur. Şu halde, Kur'an'ın bu ayetine göre, "O da Allah dostlarındandır" demeye ne mani vardır?

***

Evet, Bediüzzaman, yani Risale-i Nur'lar müceddiddir. İctihad ve müceddid mevzuunu anlatmada ölçümüz Kur'an ve hadis olmalıdır. Çünkü yegane mihenk önce Kur'an, sonra hadis, yani Sünnettir. Yukarıda onlardan bazı örnekler sunmaya çalıştık.

Şu halde şu hükmü rahatlıkla verebiliriz: Günümüzde, iman, ibadet, eğitim, tebliğ, içtimai hayat, siyaset ve sair konularda söz, fetva Bediüzzaman'ın, Risale-i Nur'un'dur. Öyle ise, ancak onun Kur'an ve Sünnet'ten istihraç ederek çizdiği stratejiler muvaffak olur, yerli yerine oturur. En kısa, en zararsız, en emin, en geniş metod da onundur. İfadelerimizi mübalağalı bulanlara, Risale-i Nur'u incelemelerini, akıl, kalb ve vicdanlarıyla hüküm vermelerini tavsiye ediyoruz... Herhangi bir abartma veya yakıştırma içinde olmadığımızı, tahkik ettikten sonra anlayacaklardır...

Bu mevzuu, yine Bediüzzaman'ın teşhisiyle kapatalım:

"Medhiniz Nurlara ait olabilir. Ve gördüğünüz meziyetler benim değil, Risale-i Nur'undur. O da Kur'an-ı Hakimin bir hakikatının bir tefsiridir. Ve her asırda, dine ve imana tam hizmet eden müceddidler geldikleri gibi, bu acip ve komitecilik ve şahs-ı manevi-i dalaletin tecavüzü zamanında bir şahs-ı manevi müceddid olmak lazım gelir. Şahıs ne kadar harika olsa, şahs-ı maneviye karşı mağlup olmak kabildir. Risale-i Nur'un o cihette bir nevi müceddid olması kaviyyen muhtemel olduğundan; o sıfatlar haşa benim değil... Ben bir çekir-dektim, çürüdüm, gittim. Bütün kıymet Kur'an-ı Hakimin manası ve hakikatli tefsiri Risale-i Nur'a aittir." (Emirdağ Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, s. 376-377.)